

Protestantse
Kerk

**THEOLOGIE VOOR GEÏNTERESSEERDEN
en het STUDIUM GENERALE
beide te Amstelveen**

STUDIEGIDS 2026 – 2027

**voor een cursus (TVG) en voor blokken (SG)
die verrassen, boeien en verdiepen**

INHOUDSOPGAVE

Colofon	3
Voorwoord	4
Algemene informatie TVG-cursus	5
Praktische informatie TVG-cursus	6
Ervaringen van TVG-cursisten	8

Informatie over de twaalf TVG vakken en twaalf docenten **9**

DIACONALE THEOLOGIE (docent: ds. R.Q. Kouwijzer)	10
ETHIEK (docent: ds. R. den Hertog)	11
CONTEXTUELE THEOLOGIE (docent: drs. R. Nauta)	12
GELOOFSLEER (docent: dr. H.U. de Vries)	13
WERELDGODSDIENSTEN (docent: dr. F.L. Bakker)	14
JODENDOM (docent: ds. C. Schakel)	15
GESCHIEDENIS van het CHRISTENDOM (docent: drs. B. Jonker – Voort, MA)	16
LITURGIEK (docent: ds. K. Holwerda)	17
PASTORAAT (docent: ds. B.J. Griffioen)	18
OUDE TESTAMENT (docent: ds. G. Scholte)	19
NIEUWE TESTAMENT (docent: drs. A. van der Wal)	20
GODSDIENSTFILOSOFIE (docent: prof. dr. W. Stoker)	21

Lesrooster en inschrijfformulier TVG-cursus

Lesrooster cursus 2026 – 2027	22
Inschrijfformulier TVG-cursus Amsterdam	23

Informatie over de inhoud en docenten van het Studium Generale **24**

Blok 1: ENGELEN VAN DE GESCHIEDENIS, prof. dr. W. Stoker (sept. 2026)	25
Blok 2: PAULUS, drs. A. van der Wal (nov. 2026)	26
Blok 3: THOMAS VAN AQUINO, dr. H. Goris (jan. 2027)	27
Blok 4: CALVIJN, LUTHER, MENNO, prof. dr. M. van Veen (mrt. 2027)	28

Inschrijfformulier Studium Generale **29**

COLOFON

De cursus Theologie Voor Geïnteresseerden (TVG) is oorspronkelijk een activiteit van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) onder de naam Theologische Vorming voor Gemeenteleden. De cursus draait al bijna tien jaren zelfstandig en staat open voor alle geïnteresseerden (gelovig of niet gelovig). Vanaf 2023 is deze cursus verplaatst van Amsterdam naar de Paaskerk in Amstelveen. Voor informatie over de cursus of voor aanmelding voor de cursus kun je contact opnemen met:

Secretaris: Pieter Licht, mobiel: 06 83995520; e-mail: tvg.amsterdam@outlook.com OF via de website: www.tvg-amsterdam.nl; OF via postadres: Paaskerk, Augustinuspark 1,1185 CN Amstelveen

Penningmeester: Rieky van Walraven; e-mail: tvg.amsterdam@outlook.com; bankrekening nummer: **NL 81 INGB 000 487 1357** t.n.v. Cursus Theologie Voor Geïnteresseerden.

Meer informatie over het TVG aanbod elders - we werken namelijk samen met andere TVG cursussen - kun je vinden op de landelijke website van TVG's: www.tvg-algemeen.nl

Paaskerk in Amstelveen

Op de voorkant van deze studiegids staat een afbeelding van een schilderij van Jeltje Hoogenkamp uit een serie schilderijen over Pasen met de titel 'Doortocht'.

VOORWOORD

Belangstelling voor religie

Eén van de opvallende dingen van onze tijd is de toenemende belangstelling voor religie. Wat we een aantal decennia niet voor mogelijk hadden gehouden, is nu volop aan de orde: er wordt graag gesproken over religie. Mensen komen nadrukkelijk uit voor hun – nieuwe – vorm van spiritualiteit. Een paar voorbeelden hiervan: wat te denken van de grote belangstelling voor rituelen, zoals blijkt uit stille tochten, The Passion of uitvaarten van bekende mensen.

Religie is “hot”, maar dat blijkt niet op de reguliere kerken van toepassing: we horen al jaren dat de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) krimpt. Maar de interesse voor de boodschap die de kerk te bieden heeft, is er wel degelijk, alleen niet meer binnen de traditionele en geijkte kaders. Buiten de kerk zien we ook interesse voor het christelijk geloof, maar dan niet op de bekende manier: een alternatief christendom spreekt aan.

Waarom dan een cursus Theologie Voor Geïnteresseerden (TVG)? Deze cursus houdt zich toch alleen bezig met het traditionele christendom en de traditionele theologie? Nee, dat is niet het geval. Zeker, de bekende theologische vakken uit de kerkelijke opleidingen komen hier aan bod: Oude Testament, Nieuwe Testament, geloofsleer en kerkgeschiedenis. Maar ook al zijn ze traditioneel, er kan van alles aan de orde komen. In het kader van het vak Nieuwe Testament wordt gesproken over de gnostiek of over de buiten-Bijbelse evangeliën. In het vak kerkgeschiedenis wordt ingegaan op de invloed van prominenten uit de geschiedenis van de kerk. In het vak geloofsleer gaat het over de plaats van God, Christus en de Heilige Geest in relatie tot het christelijk geloof. In de loop der jaren is er een aantal vakken toegevoegd, die de cursus veelkleuriger en actueler maken. In het vak liturgiek is ruimte voor liturgie bij uiteenlopende momenten op de levensweg zoals doop, eucharistie (avondmaal), huwelijk en uitvaart. Bij het vak contextuele theologie wordt gekeken in hoeverre ervaringen en gebeurtenissen uit het leven van mensen bepalend zijn voor de wijze van geloofsbeleving. Trouwens, een vak als ethiek gaat vrijwel altijd over actuele zaken, want het blijft voor iemand die met geloof en kerk bezig is van belang na te denken over welke keuzes gemaakt moeten worden. In vakken als Jodendom en hedendaagse religieuze bewegingen kijken we over de grenzen van de christelijke religie heen, om te ontdekken hoe andere mensen invulling geven aan hun geloof. Dat is van groot belang in een land en in een wereld waarin we vanwege migratie naar Nederland veel vaker in aanraking komen met mensen met een andere geloofsachtergrond en mensen meer en vaker reizen.

Om kort te gaan: de cursus TVG is geen stoffige of ouderwetse zaak, maar volop levendig en actueel. Het bepaalt je bij je eigen tijd en bij de dingen die vandaag de dag voor steeds meer mensen van groot belang zijn. Daar wil je iets van weten, of liever gezegd: daar moet je meer van weten.

ALGEMENE INFORMATIE TVG-cursus

Theologie voor Geïnteresseerden

Theologie

Mensen willen het (eigen) geloof verkennen en verdiepen. Studie van de theologie is daarvoor een goede vorm. Dit gebeurt aan theologische faculteiten en in hogere beroepsopleidingen. Echter niet alleen daar: ook de cursus Theologie voor Geïnteresseerden biedt daartoe alle gelegenheid. Haar grote verscheidenheid in deelaspecten (vakken) maakt theologie verrassend en boeiend.

In de cursus TVG komen de volgende vakken aan bod: (1) de vier kernvakken: Oude en Nieuwe Testament, kerkgeschiedenis en geloofsleer; (2) de vier praktische theologie vakken: liturgiek, diaconaat, pastoraat en ethiek; en (3) de vier in TVG Amsterdam "toegevoegde" vakken: contextuele theologie, Jodendom, wereldgodsdiensten en godsdienstfilosofie. Er wordt les gegeven door docenten van universiteiten of hogescholen en door predikanten die elk in hun eigen vak zijn gespecialiseerd.

Voor Geïnteresseerden

De cursus staat open voor iedereen die belangstelling heeft voor theologie: gelovig of niet gelovig, protestants, rooms-katholiek, evangelisch, doopsgezind of vul verder maar in. Er zijn geen toelatingsvoorwaarden wat betreft vooropleiding en je hoeft geen lid te zijn van een kerk. De cursus bestaat al sinds 1989, eerst georganiseerd door de Protestantse Kerk in Nederland, later als zelfstandige cursus In Amsterdam en sinds drie jaar in Amstelveen. Er wordt uitgegaan van het willen leren vanuit eigen interesse, samen met anderen. De belangstelling voor theologie kan voortkomen uit bijvoorbeeld:

- Meer willen weten van de Bijbel
- Zoeken naar verruiming en verdieping van het eigen geloof
- Vinden van een nieuwe zingeving
- Andere geloofsdimensies willen ontdekken
- Oriëntatie op ontwikkelingen in kerk en samenleving
- Meer willen weten van andere wereldreligies
- Toegerust willen worden voor activiteiten in de kerk

*Een beeld van de cursuszaal
in de Paaskerk*

*Afscheid nemende 3e-jaars cursist
houdt toespraak namens alle 3e-jaars*

PRAKTISCHE INFORMATIE TVG-cursus

Tijd en duur van samenkomst

De volledige TVG-cursus bestaat uit drie leerjaren (inschrijving voor enkele vakken of voor één jaar is ook mogelijk). Wie de drie jaar doorlopen heeft, ontvangt een certificaat.

De cursisten van het eerste, tweede en derde jaar volgen de lessen gezamenlijk, dus na een cyclus van drie jaar heeft iedereen alle lesstof doorgenomen. De cursus wordt op dinsdagen gehouden van **dinsdag 1 september 2026 t/m dinsdag 4 mei 2027** (met een pauze van twee weken omstreeks kerst en een week eind april). Elke keer **van 10.00 uur tot 13.00 uur** (2 lessen van 75 minuten met een pauze van 30 minuten).

>> Alleen de eerste cursusdag op 1 september 2026 begint om 09.30 uur! <<

Cursuslocatie

De cursus vindt plaats in de Paaskerk in Amstelveen, Augustinuspark 1, 1185 CN. Bereikbaarheid: vanaf Station Zuid in Amsterdam met tram 25 naar halte Sportlaan in Amstelveen en dan nog 5 min. lopen; vanaf Centraal Station eerst metro 52 naar Station Zuid en dan met tram 25. Mochten er problemen zijn met tram 25 dan is bus 178 vanaf Station Zuid een alternatief (uitstappen bij halte dr. Plesmansingel in Amstelveen en dan 10 min. lopen). Parkeren bij de kerk is vlak voor de deur zeer goed mogelijk en kosteloos.

Lesmateriaal

Tijdens de cursus ontvang je (meestal vooraf per e-mail) ondersteunend le(e)smateriaal en geven de docenten titels van boeken die je zou kunnen bestuderen. Ook is er tijdens de lessen tijd voor discussie en beninning. Het is aan te bevelen een Bijbel (NBG 1951, de NBV 2021 of beide) mee te nemen.

Aantal cursisten

Het aantal 1^e, 2^e en 3^e jaars cursisten samen ligt tussen 25 en 30. Elk jaar stromen er 8-10 nieuwe 1^e jaars cursisten in en stromen er 8-10 3^e jaars cursisten uit.

Aanwezigheid / afwezigheid

Iedereen probeert op tijd te komen: ca. 10 minuten voor aanvang van de les. Meld je afwezigheid vooraf via de TVG groepsapp. Tref met een medecursist een regeling i.v.m. het eventueel uitgedeelde lesmateriaal. Als je weet dat je meerdere keren afwezig zult zijn, dit graag vooraf aangeven aan de secretaris.

Koffie- en theebonnen kopen in de Paaskerk

Een bonnenblad voor tien koppen koffie (kosten: € 15,-) en/of een bonnenblad voor tien koppen thee (kosten: € 12,50) zijn elke eerste lesdag van de maand te koop. Dit kan via contante betaling of via betaalkaart. Deze bonnen kunnen dan voorafgaand aan de lessen en in de pauze tussen de twee lessen worden ingeleverd voor koffie of thee.

Geluidsopnamen van de lessen

Van elke les wordt door één van de cursisten een geluidsopname gemaakt, die na afloop van de les via de Whatsapp-groep van de cursus wordt verspreid. Mocht je dan onverhoopt een cursusdag niet naar de Paaskerk kunnen komen, dan heb je in ieder geval een geluidsopname. Samen met het toegestuurd lesmateriaal kun je dan toch bijblijven. Niet ideaal, maar wel praktisch.

Kosten en wijze van betalen

De kosten van de cursus bedragen per cursusjaar € 400,- inclusief ondersteunend materiaal (dit komt neer op € 6,25 per les van 75 minuten; er zijn 2 lessen op een ochtend). Dit bedrag voor het cursusjaar 2026-2027 graag vóór **1 oktober 2026** overmaken op bankrekeningnummer NL81INGB0004871357 t.n.v. Cursus Theologie Voor Geïnteresseerden. Indien nodig kan in overleg met de penningmeester het bedrag ook in drie termijnen worden betaald (tweemaal € 150,- en eenmaal € 100,-). De kosten voor partners bedragen de helft. Indien je je aanmeldt voor een gedeelte van het lespakket (tenminste 20 van de in totaal 64 lessen) is de prijs € 12,00 per les. Als het aantal 'voltijdse' cursisten het maximum van 30 bereikt, worden er maximaal drie 'deeltijd' cursisten toegelaten in de cursus. De kosten mogen overigens nooit een reden zijn om niet deel te nemen aan de cursus. In overleg met de secretaris is in dat geval een regeling te treffen.

Aanmelden voor de TVG-cursus

Wil je je opgeven als TVG-cursist? Vul dan het inschrijfformulier in dat je in deze studiegids aantreft (op pagina 23) of sneller nog, meld je aan via de website www.tvg-amsterdam.nl. Een week voordat de cursus start, ontvang je een e-mail met een uitnodiging voor de eerste cursusbijeenkomst.

Stuurgroep TVG en Studium Generale

De TVG-cursus Amsterdam en het Studium Generale hebben samen één stuurgroep, die de cursus en het Studium leidt en begeleidt en de communicatie bevordert tussen docenten en cursisten.

De stuurgroep wordt gevormd door de cursusleider (vacant), de secretaris, de penningmeester, een afvaardiging van de docenten, een afvaardiging van de cursisten (één uit iedere jaargroep) en de twee coördinatoren van het Studium Generale (Gemma Crijns en Dineke Verhoek).

De stuurgroep komt vier maal per seizoen via ZOOM bij elkaar. Vragen of opmerkingen vanuit de cursisten kunnen aan de leden van de stuurgroep worden doorgegeven. Na de vergadering van de stuurgroep wordt er met een verslag gerapporteerd. De data van de vergaderingen staan vermeld onderaan het lesrooster op pagina 22.

Afvaardiging 1e jaars: nog aan te wijzen bij de start van de cursus

Afvaardiging 2^e jaars: Anne van Oortmerssen, e-mail: tv.g.amsterdam@outlook.com

Afvaardiging 3^e jaars: Christel Eijkelenboom, e-mail: tv.g.amsterdam@outlook.com

ERVARINGEN VAN CURSISTEN

Van cursisten valt regelmatig te horen dat ze verrast zijn en geboeid worden door wat ze in de lessen te horen krijgen. Het verruimt de kijk op dingen die (soms) al lang bekend waren vanwege de eigen achtergrond. Maar het biedt ook heel veel nieuwe inzichten. Kortom: een ervaring! Als belangrijkste redenen om de cursus te doen, noemen cursisten verbreding en verdieping van het geloof, het meer en gedetailleerd omgaan met de rijkdom van de Bijbelse verhalen, de breedte en variatie van het cursusaanbod en ook om dit juist samen met anderen te doen die de behoefte aan verbreding en verdieping delen. Bij een recente cursusevaluatie waren (nagenoeg) alle cursisten zeer positief; in een 'rapportcijfer' uitgedrukt, kwam het oordeel ruim boven de 9 uit. Een cursist verwoordde zijn ervaring op de laatste cursusdag (de zogeheten cursistendag) aldus:

'Vanzelfsprekend klopte mijn hart iets sneller bij het ene vak dan bij het andere. Toch had ik er niet één willen missen. Tezamen schonken zij mij een scherper en vaak ook onverwacht zicht op onderwerpen die mij eerder onbekend waren of hooguit bij flarden. Ik heb veel geleerd, veel ook afgeleerd. Menig geloofsvraag kwam werkende weg in een veranderd

daglicht te staan of werd eindelijk beantwoord met als bijkomstigheid dat dat weer nieuwe vragen oproep. Dat hinderde mij niet in het minst; het was mij welkom. Ook van de verrassende inzichten van mijn medecursisten heb ik onvermoed vaak veel opgestoken. Rijk en overvloedig beschouw ik dus de oogst die ik van hier meeneem en dat stemt mij dankbaar en tevreden. Met een ervaring als deze durf ik daarom zonder meer te beweren, dat wie een cursus theologie zoekt, en daaraan over de volle breedte stevige kwaliteitseisen stelt, bij deze TVG aan het juiste adres is'.

Pauze tussen de twee lessen

Een andere cursist omschrijft haar ervaring aldus: 'Ik heb intensief genoten van de colleges en van het lesmateriaal. Gaandeweg ontdekte ik dat uit verschillende invalshoeken eenzelfde onderwerp werd benaderd. Hierdoor kreeg ik een goed totaalbeeld. De kennisverbreding bood mij theoretische en praktische steun bij het voorbereiden van kerkdiensten. Zo ook de lessen Pastoraat t.a.v. Bijbellezen en bidden in het pastoraat. Essentie daarvan is te ontdekken hoe in het levensverhaal van de ander allerlei Bijbelse thema's al gestalte hebben gekregen. In het vak Liturgiek heb ik inspiratie en creativiteit gekregen qua opzet van kerkdiensten en gebruik van kunst. Nuttig was het advies van de docent om ook in mijn gemeente de Paaswake weer op te nemen in de vieringen van de 40 dagentijd. Ik voelde een sterke verbondenheid met docenten en medecursisten tijdens de lessen. Want in gesprek met elkaar ga je elkaar met andere oren horen en met andere ogen zien'.

Een beeld van de cursuszaal

**INFORMATIE OVER DE TWAALF VAKKEN
EN DE TWAALF DOCENTEN
VOOR DE TVG-CURSUS 2026 – 2027**

Beneden-ingang van de kerk

De hal beneden met zitjes

Diaconale theologie

Docent: ds. R.Q. Kouwijzer

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Diaconaat betekent: je dienstbaar opstellen. Van oudsher werd bij diaconaat verwezen naar de werken van barmhartigheid. Het ging om hulp aan zieken, armen, weduwen en wezen in de directe omgeving. In de Armenwet van 1854 stond de hulp door kerken en particulieren zelfs centraal. Als je hulp nodig had, diende je aan te kloppen bij de kerk waar je lid van was en kreeg je het befaamde pannetje soep. Pas in 1965 veranderde dat. Met de invoering van de Algemene Bijstandswet waren mensen niet meer afhankelijk van liefdadigheid, maar hadden ze recht op bijstand. Het sociale werk van de kerken paste zich aan en ging zich richten op groepen die tussen wal en schip vielen, zoals psychiatrische patiënten, druggebruikers, prostituees, dak- en thuislozen en mensen zonder papieren, meestal gecentreerd in de steden. Ook ontstond uit de vroegere zending het werelddiaconaat: kerkelijke hulp die zich bezighoudt met ontwikkelingssamenwerking en vluchtelingen hulp in samenwerking met NGO's, hulpverlenings- en mensenrechtenorganisaties. Het diaconale werk professionaliseerde, zocht en vond aanvullende financiering en kwam daarmee ook verder van de kerkelijke praktijk te staan.

Recent zien we dat diaconaat weer meer beleefd wordt als integraal onderdeel van de kerkelijke praktijk. De spirituele dimensie van het diaconale werk werd ontdekt: als je omgaat met mensen in nood heeft dat impact op je eigen geloofsleven. Diaconale initiatieven veranderen ons denken over ecclesiologie (de vraag wat kerk-zijn inhoudt). Zo had het kerkasiel in de Haagse Bethelkapel in 2018 niet alleen politieke gevolgen. Het initiatief bracht ook een gesprek op gang over kerk-zijn. Wat is de verhouding van de kerk tot de overheid? Wat maakt iets tot een eredienst? Waaruit bestaat oecumene? Tenslotte krijgt het missionaire karakter van diaconaal werk meer en meer erkenning: het is het beste uithangbordje dat de kerk heeft. De onlangs overleden Paus Franciscus had dat goed begrepen. Zijn devies luidde: miserando atque eligendo - uitverkozen om barmhartigheid te betonen.

De nieuwste ontwikkelingen op diaconaal terrein hangen wederom samen met een veranderende overheid. Sinds de invoering van de WMO in 2015 zijn burgerlijke gemeentes verantwoordelijk voor verslavingszorg, opvang voor ongedocumenteerden, begeleiding naar wonen voor daklozen, enzovoorts. Het diaconale werk komt daarmee opnieuw in een andere fase. Het speerpunt beweegt zich van 'hulp verlenen aan' naar 'samenleven met': hoort iedereen erbij? Heeft iedereen verbinding met de gemeenschap die we samen vormen? Hoe zit het met eenzaamheid, aansluiting in taal en cultuur, welke vormen vinden we samen om duurzamer te leven? Er ontstaan weer lokale en kleine initiatieven, wandelen met ouderen, buddy's voor mensen met schulden, koken en samen eten met vluchtelingen. Het pannetje soep is terug in nieuwe gedaante.

Ranfar Kouwijzer is adjunct-hoofdpredikant bij het ministerie van justitie en in die rol verantwoordelijk voor de predikanten die als geestelijk verzorgers in gevangenissen werken. Eerder was hij predikant-directeur van de Pauluskerk in Rotterdam en van Stem in de Stad in Haarlem. Ranfar woont in Amsterdam.

Ethiek

Docent: ds. R. den Hertog

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Dit cursusjaar: gastvrijheid als ethische uitdaging

In een tijd waarin migratie, vluchtelingenstromen en maatschappelijke polarisatie het publieke debat diepgaand bepalen, komt een klassiek bijbels en christelijk thema opnieuw met urgentie naar voren: gastvrijheid. Wat betekent het om de ander te ontvangen? Wie is die ander – en tot hoever reikt onze verantwoordelijkheid tegenover hem of haar? En hoe verhouden morele intuïties van barmhartigheid en bescherming zich tot vragen van recht, orde en begrenzing?

Deze vragen zijn allerm minst abstract. Ze worden concreet in praktijken zoals het zogeheten kerkasiel, waarin kerken onderdak bieden aan uitgeprocedeerde asielzoekers, en in bredere discussies over de rol van kerken in de omgang met vluchtelingen en migranten. In dergelijke situaties komen verschillende ethische perspectieven samen – en botsen soms ook: naastenliefde en rechtvaardigheid, persoonlijke betrokkenheid en politieke verantwoordelijkheid, openheid en begrenzing.

In dit vak verkennen we gastvrijheid als een centraal ethisch thema, dat zowel bijbels-theologisch als filosofisch en maatschappelijk doordacht moet worden. We zullen stilstaan bij fundamentele vragen: is gastvrijheid een deugd, een plicht, of misschien een vorm van navolging? Heeft gastvrijheid grenzen, en zo ja, waar worden die bepaald? En wat betekent het dat juist de kerk zich in haar identiteit verstaat als een gemeenschap die leeft van ontvangen gastvrijheid?

Dit vak nodigt uit tot een gezamenlijke doordenking van deze thematiek, waarin theologische traditie, ethische reflectie en actuele praktijk met elkaar in gesprek worden gebracht.

Rein den Hertog is predikant te Amsterdam en onderzoeker aan de Theologische Universiteit Apeldoorn.

Contextuele theologie

Docent: drs. R. Nauta

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Dit cursusjaar: contextueel bijbellezen

In de cursus Theologie voor Geïnteresseerden worden elk jaar vier lessen over contextuele theologie gegeven. Aan de hand van voorbeelden uit Afrika, Azië, Latijns Amerika en onze eigen westerse wereld wordt duidelijk gemaakt hoe theologen bewust omgaan met de vragen uit hun eigen omgeving. Er is bijzondere aandacht voor de feministische theologie die expliciet ruimte wil geven aan de ervaringen en vragen van vrouwen. Elk jaar staat een bepaald thema centraal.

In het cursusjaar 2026-2027 zal het thema 'contextueel bijbellezen' centraal staan: Bijbellezen in directe verbinding met de eigen historische en existentiële ervaring. In een inleidend blok zal het gaan over het ontstaan van 'contextueel bijbellezen' en zal een eenvoudige manier worden geoefend om op het spoor te komen van contextualiteit in de Bijbel. Daarna worden voorbeelden uit Latijns Amerika en Afrika besproken waardoor duidelijk wordt dat het verhaal van de Bijbel complex is: de Bijbel kan zowel onderdrukker als bevrijder zijn. Ook komen hedendaagse voorbeelden uit Oekraïne en Nederland aan de orde.

Rommie Nauta studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam met als specialisatie hermeneutiek en feministische theologie. Daarna werkte zij onder meer bijna tien jaar in Latijns Amerika als docente Nieuwe Testament en systematische theologie. Na terugkeer in Nederland in 1999 werkte zij in het management van Kerk in Actie (internationale programma van de Protestantse Kerk). Sinds 2021 is zij aangesteld als adviseur van de directie van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk.

Geloofsleer

Docent: dr. H.U. de Vries

Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

Het vak geloofsleer is een bijzonder vak. Het gaat ervan uit dat er een God is die zich bekend heeft gemaakt aan mensen, die op hun beurt daarover hebben bericht in een verzameling geschriften die wij de Bijbel zijn gaan noemen. De geloofsleer onderzoekt en ordent wat zij over God gezegd hebben en hoe anderen in de loop van de eeuwen hun bevindingen hebben samengevat. Het huis waarin de geordende gegevens zijn samengebracht, heeft vanouds drie kamers: één gewijd aan God, de Schepper en Onderhouder, één aan Jezus Christus, de van God gezonden Verlosser, en één aan de Heilige Geest, Gods adem die (her)schept en levend maakt.

In drie opeenvolgende jaren openen wij de drie kamers, elk jaar één, om kennis te maken met de rijkdom aan materiaal die daarin opgeslagen ligt, en om de vragen die dit materiaal bij ons oproept te bespreken.

Daarbij staan we o.a. stil bij de vraag hoe Gods almacht zich verhoudt tot het lijden in zijn schepping, bij de implicaties van Jezus' dood en wederopstanding voor ons leven nu én in Gods toekomst, en bij de verrassend brede reikwijdte van het herscheppende werk van de Heilige Geest in mens en wereld.

Dit cursusjaar: openen we de kamer over de Heilige Geest.

Harmen de Vries studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en concentreerde zich in zijn doctoraalfase op de vakken Nieuwe Testament en dogmatiek. Hij was pastor in enkele zorginstellingen en predikant in verscheidene gemeentes. Hij promoveerde aan de Vrije Universiteit op het proefschrift 'Om heil en genezing te vinden', een studie op het snijvlak van praktische, charismatische en bijbelse theologie. Van zijn hand verschenen onder meer 'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts', dat handelt over het omgaan met ziekte in zorginstelling en kerk, en 'Hoe worden de doden opgewekt?', een bijbels-theologische studie over de contouren van het opstandingsbestaan. Zijn huidige veld van onderzoek is het werk van de Heilige Geest in de brieven van Paulus.

Wereldgodsdiensten

Docent: dr. F. L. Bakker

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Dit cursusjaar: het boeddhisme aan de hand van drie thema's.

1. Wie was Boeddha?

Zonder Boeddha zou er nooit boeddhisme zijn geweest. Daarom ontkomen we er niet aan om bij hem te beginnen. Wie was hij? Wat was zijn achtergrond? Hoe zag zijn leven er uit? Wat wilde hij vertellen? Wat moeten we ons voorstellen bij de verlichting? En wat is het nirvana?

We kijken daarbij in de eerste plaats naar de oude bronnen. Maar we staan ook stil bij hoe er later tegen hem aangekeken werd. En natuurlijk maken we ook een vergelijking met Jezus.

2. Het mahayana-boeddhisme

Rond het begin van de christelijke jaartelling maakte het boeddhisme een ingrijpende verandering door. Het mahayana-boeddhisme kwam op. In dat mahayana-boeddhisme werd de idee van de bodhisattva heel belangrijk. Er werden grote monumenten gebouwd, zoals de Boroboedoer op Midden-Java. Maar het mahayana-boeddhisme legde ook de basis voor het zenboeddhisme en het Tibetaanse boeddhisme. Mahayana-boeddhisme is dus nog steeds belangrijk.

3. Boeddhisme in Nederland en de reactie van christenen op het boeddhisme

In de negentiende eeuw groeide in Nederland de belangstelling voor het boeddhisme, aanvankelijk vooral aan de universiteit en in de theologie. Later werd het zenboeddhisme heel belangrijk en nog later groeide door de populariteit van de Dalai Lama de interesse in het Tibetaanse boeddhisme. Ondertussen zijn er door boeddhisten en christenen interessante studies geschreven over de relatie tussen het boeddhisme en het christelijke geloof. Als er tijd over is, bespreken we de parabel van de verloren zoon uit de Lotus Sutra.

Freek Bakker is gepensioneerd docent religiewetenschap aan de Universiteit van Utrecht. Hij heeft zich gespecialiseerd in het hindoeïsme van het Indonesische eiland Bali en Suriname. Maar hij heeft zich ook bezig gehouden met het hindoeïsme in Nederland. In 2021 publiceerde hij daarover samen met Bikram Lalbahadoersing en enkele anderen het boek *Hindoes in zicht: Recente ontwikkelingen onder hindoes in Nederland*. Verder is hij sinds 1981 betrokken bij de interreligieuze dialoog tussen hindoes en christenen onder auspiciën van de Raad van Kerken in Nederland. Daarnaast heeft hij zich nog verdiept in religie en film. Tevens is hij (emeritus-)predikant van de Protestantse Kerk in Nederland. Hij heeft zich ook met grote regelmaat bezig gehouden met het boeddhisme en in 2010 een artikel gepubliceerd met de titel 'Boeddha en Jezus: Een theologische bespiegeling'.

Jodendom

Docent: ds. C. Schakel

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Binnen de TVG-cursus bestaat ruime aandacht voor het Jodendom.

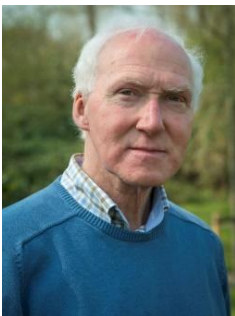
In het eerste cursusjaar (2025-2026) worden de achtergronden en de geschiedenis van het Jodendom geschetst: het Jodendom van het Oude Testament, het Jodendom van de inter-testamentaire periode en het Jodendom in Jezus' tijd. Misjna en Talmoeid krijgen uitgebreid de aandacht en ook de rabbijnse leeswijze van de Tenach komt uitvoerig aan de orde. Bovendien krijgt u een overzicht van de geschiedenis van de Joden vanaf de verwoesting van de tempel tot aan het begin van de 21-ste eeuw, waarbij de belangrijke stromingen en personen aan bod zullen komen.

In het tweede jaar (2026 – 2027) nemen we het hedendaagse Jodendom onder de loep:

- welke stromingen en richtingen zijn er?
- welke geloofsovertuigingen leven er onder de Joden?
- hoe is de geloofspraktijk (sjabbat, een paleis in de tijd; kasjroet, leren nee zeggen; beriet miela, besnijdenis; bar / bat mietswa, zoon / dochter van het gebod enz.)

In het derde jaar (2027-2028) houden we ons bezig met enkele specifieke onderwerpen:

- zes gangbare vragen over het Jodendom:
 - waarom is Israël zo belangrijk voor Joden?
 - wat is de rol van vrouwen in het Jodendom?
 - waarom zijn zoveel begaafde mensen Joods?
 - wat is 'Joodse humor'?
 - giejjoer, kun je als niet-jood overgaan naar het Jodendom?
 - wat betekent het het 'uitverkoren' volk te zijn?
- Joodse liedcultuur
- Joodse gebeden en gedichten door de eeuwen heen

Kees Schakel studeerde theologie aan de VU en aan de UVA. Als leraar godsdienst en als gemeentepredikant heeft hij zich vele jaren beziggehouden met de studie van het Jodendom. Hij leidde enige tijd de woensdagavondkring 'Meelezen met de synagoge'. Momenteel is hij betrokken bij leerhuizen in de Pauluskerk te Rotterdam en de Dominicuskerk te Amsterdam, waarin de Bijbel volgens de joodse traditie wordt geopend. Tevens geeft hij cursussen Hebreeuws in Amsterdam en in Capelle aan den IJssel. Hij zingt als tenor in het koor Rénanim en is vicevoorzitter van het 4 mei comité Amsterdam-Oost.

Geschiedenis van het Christendom

Docent: drs. B. Jonker – Voort, MA

Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

Uitgangspunten

1. Voor het vak 'Geschiedenis van het Christendom' kies ik voor een brede aanpak. Zo beperk ik me voor het onderwerp Reformatie niet tot de Magisteriële Reformatie - dit is de reformatie o.l.v. Luther, Calvijn, Zwingli e.a., die het construct van Augustinus intact lieten - maar besteed ik ook aandacht aan de Radicale Reformatie. Laatstgenoemde probeerde de wortels van het Christendom bloot te leggen en is daar zwaar om vervolgd. Ik baseer me hierbij mede op het werk van prof. Diarmaid MacCulloch en op de door mij gevolgde seminars over Beza en Bullinger o.l.v. prof. Andreas Mühling. Genoemde namen zijn erkende grootheden op hun vakgebied.

2. Chronologie is essentieel voor het vak. Zonder besef van tijd verwerpen we alles wat aan ons vooraf ging als achterhaald, denken we dat we zelf het verstandige en stralende wetenschappelijke hoogtepunt van de beschaving zijn en vervallen we automatisch in oude patronen. Lees de krant. Vandaar mijn van-nul-tot-nu aanpak. Ik ben als invallende TVG-docent afgelopen cursusjaar maar ergens begonnen en probeer nu meer lijn aan te brengen. In maart 2026 zijn we bij Spinoza beland. In de cursus 2026-2027 hoop ik volgens het dakpan-model (even teruggrijpen op het begin van de 80-jarige oorlog) verder te gaan met Arminius en Gomarus en dan verder langs de executie van Karel I in Engeland richting Immanuel Kant. Ik werk er naar toe om dit cursusjaar uit te komen bij Napoleon.

3. Mijn insteek is nooit: aantonen wie gelijk heeft of wie dwaalde, ik probeer daarentegen uit te zoeken hoe de diverse stromingen met elkaar zijn omgegaan. Wat was hun uitgangspunt of verborgen agenda.. Wat hebben ze er tot dusver mee bereikt? Wie sloot wie uit en waarom? Sluitende antwoorden zullen we nooit vinden, maar we mogen wel blijven zoeken.

Beatrix Jonker – Voort studeerde naast ethiek ook kerkgeschiedenis aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Haar fascinatie ging altijd al uit naar de (16e) eeuw van de Reformatie. Naast het gewone curriculum volgde zij seminars bij dr. A. Mühling, over de tweede helft van diezelfde 16e eeuw. Een eeuw die zo bepalend is geweest voor de geboortepijn van de democratie in Noordwest Europa.

Liturgiek

Docent: ds. K. Holwerda

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

De liturgiek bestudeert de veelkleurige geschiedenis en praktijk van de christelijke eredienst. Dit jaar geven we aandacht aan *capita selecta* zoals liturgie bij bijzondere gelegenheden als doop, huwelijk en uitvaart; de getijden; de inrichting van de liturgische ruimte; taal en symboliek, kunst en verbeelding in de liturgie.

In de beide andere jaren staan respectievelijk de structuur van de zondagsviering en de gang van het kerkelijk jaar centraal.

Klaas Holwerda (1960) studeerde theologie in Groningen met als specialisatie hymnologie (kerk lied en kerkmuziek). Hij was als predikant werkzaam in Culemborg, Amsterdam en momenteel ook Vleuten. Hij legt zich tegenwoordig met name toe op het ontwikkelen van projecten op het grensvlak van kerk, kunst en liturgie, zoals *Art Stations* (Amsterdam 2019) en *Aan Tafel* (Amsterdam 2022). Ook was hij nauw betrokken bij de samenstelling van het Liedboek (2013) en het digitale compendium daarbij (www.liedboekcompendium.nl). Zijn website (www.abarte.nl) biedt informatie over zijn projecten, evenals liedsuggesties en andere handreiking bij leesroosters.

Pastoraat

Docent: ds. B.J. Griffioen

Aantal lessen: ieder jaar 4, totaal 12 lessen

Voor de lessen pastoraat maak ik graag een combinatie van oefenen in gesprekken, en van wat lezen en theorie bespreken over de praktijk van het - vaak kerkelijk- geregelde pastoraat. Misschien vertel ik ook wat vanuit mijn werk als geestelijke verzorger en laat indien het passend is daarvan thema's aan bod komen. Dit jaar dus wat meer nadruk op de praktijk dan eerdere jaren. We gaan dit doen aan de hand van wat verschillende tekstgedeelten. We hopen met zowel wat studie en leeswerk vooraf en een gesprek tijdens de lessen te leren van elkaar door te luisteren en te bevragen.

Bert Griffioen studeerde theologie aan de Universiteit van Amsterdam. Daarna was hij 10 jaar predikant van de Gemeente rond de kerk van Ammerstol, vervolgens 9 jaar in Badhoevedorp-Lijnden en sinds 4 jaar geestelijk verzorger van de Noordwest Ziekenhuisgroep, locatie Alkmaar en Den Helder.

Oude Testament oftewel Tenach

Docent: ds. G. Scholte

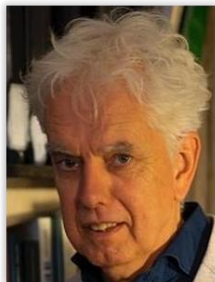
Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

Meer en meer wordt onderkend dat de gebruikelijke naam van dit vak, het Oude Testament, tekortschiet. De indruk kan worden gewekt dat het verouderd en achterhaald is. Zeker vergeleken met het Nieuwe Testament. Gelukkig begint men ook in christelijke traditie(s) te ontdekken dat 'oud' geen synoniem is voor 'verouderd'. De Joodse naam voor het Oude Testament is TeNaCH. Het is een anagram voor Thora, Nebiim en Chetubim. In het Nederlands: Onderwijzing, Profeten en Geschriften.

In het eerste TVG-jaar staat de Thora centraal, de eerste vijf boeken van de Bijbel. In het tweede jaar komen de Profeten en in het derde jaar de Geschriften aan de orde.

Het komende cursusjaar 2026-2027 richten we onze aandacht dus op het derde hoofddeel van de TENACH, de 'Geschriften', Dat gedeelte opent met de prachtige bijbelse gedichtenbundel van de 'Psalmen'. We staan uitvoerig stil bij een aantal van deze gedichten, de reflectie daarin van/op Thora en Profeten, de verschillen in interpretatie ervan. En bij de eigenaardige Hebreeuwse vormgeving van deze dichtwerken, met de gebruikmaking o.a. van getallensymboliek. In het voorjaar van 2027 zullen we het belang van de vijf Joodse feestrollen (Hooglied, Ruth, Klaagliederen, Prediker en Esther) tegenkomen. We zullen uit de heel verschillende boeken korte tekstfragmenten lezen en samen bespreken.

Het belangrijkste doel van dit vak is zelf te proeven van de verschillende soorten teksten in het Oude Testament, zodat de cursist zelfstandig de meerduidigheid van teksten leert op te zoeken, zoals een Rabbinse wijsheid wil meegeven: 'Elke Bijbelse Tekst heeft zeventig gezichten'. Daarnaast besteden we aandacht aan vragen die samenhangen met het ontstaan van het OT, de boeken van het OT in verschillende tradities (de canon), verschillende vertalingen en manieren van vertalen en de plaats van het OT in preek en theologie.

Gerhard Scholte werkte na zijn studie theologie (ThU Kampen), als docent Sociale Ethiek in Zwolle, vervolgens als predikant in Noordwijk en als studentenpredikant in Dschang/Kameroen en tot 2020 als predikant van de Keizersgrachtkerk in Amsterdam. Hij werkt sinds jaar en dag – 'als belangrijkste hobby' - aan eigenhandige vertalingen van Bijbelse teksten. Deze liggen aan de basis van een aantal leerhuizen, o.a. in de Dominicuskerk en verschillende PKA-kerken in Amsterdam. Voorts is hij maatschappelijk actief betrokken bij Milieudefensie (Klimaat), Tent of Nations/Palestina en Gate48.

Nieuwe Testament

Docent: drs. A. van der Wal

Aantal lessen: ieder jaar 8, in totaal 24 lessen

In dit seizoen richten we onze aandacht op de niet-Paulinische brieven in het Nieuwe Testament en op het boek Openbaring, dat qua vorm ook een brief is. In de lessen begin september besteden we nadere aandacht aan de Eerste Brief van Petrus en aan de brief van Judas.

De lessen in februari zullen in het teken staan van het laatste Bijbelboek, een voorbeeld van het apocalyptische denken in de Bijbel. We verkennen deze denkwijze ook elders in de Bijbel.

Adri van der Wal studeerde theologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, waar hij afstudeerde met Oude Testament als hoofdvak.

Hij werkte als predikant in drie kerkgemeenten. Na zijn pensionering verrichtte hij hulpdiensten in Bodegraven en is hij thans als waarnemend predikant verbonden aan de Protestantse Gemeente te Rijsenhout.

Sinds 1993 is hij als docent verbonden aan de TVG locatie Rotterdam, thans ook als cursusleider.

Hij publiceerde in Nederlandse en buitenlandse boeken en tijdschriften over Bijbelse thema's. Tevens schreef hij artikelen over kerkgebouwen.

Hij maakt deel uit van de redactie van het Historisch Tijdschrift voor de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Godsdienstfilosofie

Docent: prof. dr. W. Stoker

Aantal lessen: ieder jaar 4, in totaal 12 lessen

Dit cursusjaar: spreken over God in een seculiere samenleving

In de westerse seculiere samenleving voltrekt zich het leven binnen een immanent kader. We zoeken voor onze problemen op het gebied van politiek, wetenschap en gezondheid gewoonlijk binnen wereldse oplossingen, zonder een beroep op God. Dat roept de vraag op hoe we in onze seculiere samenleving over God kunnen spreken en hem ervaren? We zoeken een antwoord bij de Franse filosoof Paul Ricoeur (1913-2005) in gesprek met anderen.

Ricoeur, filosoof en protestant, onderzoekt in zijn 'filosofie van de wil' wat mens-zijn is. Hij stuit op een menselijk tekort. De mens heeft een aanleg tot het goede maar ook de neiging tot het kwade. Door het kwaad is er een tekort in de mens en daar heeft niet de filosofie maar de christelijke religie iets over te zeggen. Ricoeur wil als filosoof de christelijke religie denken (de titel van Ricoeurs boek is *Penser la religion*). We bekijken hoe hij in een seculiere tijd verheldert wat openbaring is, wat het eigene van de religieuze taal is en hoe we over de Bijbelse God kunnen spreken. Zijn visie breng ik in gesprek met andere benaderingen om over God te spreken in een seculiere samenleving.

Wessel Stoker doceerde godsdienstfilosofie en esthetica aan de Vrije Universiteit. Hij publiceerde tal van boeken en artikelen op het gebied van de godsdienstfilosofie en esthetica, o.a. *God opnieuw verbeeld: een theologische kunstbeschuwing* (3^e druk 2024). Samen met Caroline Vander Stichele is hij de redacteur van het boek *Kunst & Religie en de Ecocrisis* dat dit jaar verschijnt.
Website: wesselstoker.eu

Rooster TVG-cursus 2026 - 2027

DATUM	LES 1: 10.00 - 11.15 u	DOCENT	LES 2: 11.45 - 13.00 u	DOCENT
1-9-2026	Nieuwe Testament	A. van der Wal	Nieuwe Testament	A. van der Wal
8-9-2026	Nieuwe Testament	A. van der Wal	Nieuwe Testament	A. van der Wal
15-9-2026	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
22-9-2026	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
29-9-2026	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
6-10-2026	Geloofsleer	H.U. de Vries	Pastoraat	B.J. Griffioen
13-10-2026	Oude Testament	G. Scholte	Oude Testament	G. Scholte
20-10-2026	Oude Testament	G. Scholte	Oude Testament	G. Scholte
27-10-2026	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort
3-11-2026	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort
10-11-2026	Diaconaat	R. Kouwijzer	Godsdienstfilosofie	W. Stoker
17-11-2026	Diaconaat	R. Kouwijzer	Godsdienstfilosofie	W. Stoker
24-11-2026	Diaconaat	R. Kouwijzer	Godsdienstfilosofie	W. Stoker
1-12-2026	Diaconaat	R. Kouwijzer	Godsdienstfilosofie	W. Stoker
8-12-2026	Ethiek	R. den Hertog	Ethiek	R. den Hertog
15-12-2026	Ethiek	R. den Hertog	Ethiek	R. den Hertog
22-12-2026	Geen lessen vanwege de kerstvakantie			
29-12-2026	Geen lessen vanwege de kerstvakantie			
5-1-2027	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker
12-1-2027	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker	Wereldgodsdiensten	F.L. Bakker
19-1-2027	Geloofsleer	H.U. de Vries	Liturgiek	K. Holwerda
26-1-2027	Geloofsleer	H.U. de Vries	Liturgiek	K. Holwerda
2-2-2027	Geloofsleer	H.U. de Vries	Liturgiek	K. Holwerda
9-2-2027	Geloofsleer	H.U. de Vries	Liturgiek	K. Holwerda
16-2-2027	Nieuwe Testament	A. van der Wal	Nieuwe Testament	A. van der Wal
23-2-2027	Nieuwe Testament	A. van der Wal	Nieuwe Testament	A. van der Wal
2-3-2027	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort
9-3-2027	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort	Kerkgeschiedenis	B. Jonker - Voort
16-3-2027	Oude Testament	G. Scholte	Oude Testament	G. Scholte
23-3-2027	Oude Testament	G. Scholte	Oude Testament	G. Scholte
30-3-2027	Jodendom	K. Schakel	Contextuele theologie	R. Nauta
6-4-2027	Jodendom	K. Schakel	Contextuele theologie	R. Nauta
13-4-2027	Jodendom	K. Schakel	Contextuele theologie	R. Nauta
20-4-2027	Jodendom	K. Schakel	Contextuele theologie	R. Nauta
27-4-2027	Geen lessen vanwege mei-vakantie			
4-5-2027	CURSISTENDAG inclusief uitreiking CERTIFICATEN			
VERGADERDATA STUURGROEP:				
Di 22-9-2026 / 24-11-2026 / 26-01-2027 / 23-3-2027 via ZOOM				

INSCHRIJFFORMULIER TVG-CURUS 2026– 2027

(met **blokletters** invullen s.v.p.)

Naam:..... man 0 vrouw 0*

Voornamen:

Roepnaam:.....

Geboortedatum:.....

Adres:

Postcode:.....

Woonplaats:.....

Telefoonnummer:

E-mailadres:.....

geeft zich hierbij op voor de cursus TVG te Amstelveen: ¹

0 Ik wil de gehele cursus volgen OF

0 Ik wil alleen de volgende vakken volgen:

Ik ben aan informatie over deze cursus gekomen via: ²

0 (oud) cursist 0 predikant/pastor 0 iemand anders uit gemeente / parochie

0 TVG website 0 PKN website 0 TVG studiegids 0 anders, namelijk via

.....

Datum

Handtekening

Dit formulier per e-mail versturen naar: tvg.amsterdam@outlook.com

Makkelijker is het om je rechtstreeks in te schrijven via de TVG-website:

www.tvg-amsterdam.nl

¹ Aankruisen wat van toepassing is

² Ook hier aankruisen wat van toepassing is

INFORMATIE OVER DE INHOUD VAN HET STUDIUM GENERALE IN HET SEIZOEN 2026 – 2027

Het Studium Generale is jaren geleden ontstaan, omdat een aantal "afgestudeerde" cursisten van de TVG-cursus het jammer vond dat deze nu afgelopen was. Ze wilden meer! Het ging daarbij met name om verdieping en uitbreiding. Iedereen met belangstelling voor religie is welkom in het Studium Generale, dus ook als je geen TVG-cursus hebt gedaan. Net als bij TVG is vooropleiding of kerkelijke binding niet vereist.

Het Studium Generale heeft geen vastomlijnd jaarprogramma. Cursisten geven zelf aan wat hen boeit. De coördinatoren (Dineke en Gemma) zoeken bij deze onderwerpen een gekwalificeerde docent. De lessen gaan door als er minimaal 10 aanmeldingen zijn. In dit cursusjaar worden vier blokken van **drie donderdagochtenden (10.00 – 12.30 uur)** aangeboden in de Paaskerk in Amstelveen.

Praktische informatie

Kosten: per blok van 3 ochtenden bedragen de kosten € 85,-. Voor het volgen van alle vier blokken is voor de cursus 2026-2027 in totaal € 290,- verschuldigd. Een partner behoeft slechts de helft te betalen van de genoemde bedragen.

Aanmelden: kan door middel van

- het inschrijfformulier op de website www.tvg-amsterdam.nl; of
- door het invullen van het formulier op blz. 29 van deze studiegids en dit versturen naar dineke.verhoek@kpnmail.nl (je kunt het inschrijfformulier ook eerst per e-mail opvragen via dineke.verhoek@kpnmail.nl).

Betaling: gelijktijdig met de aanmelding dien je het verschuldigde bedrag over te maken op bankrekening NL81 INGB 0004871357, t.n.v. Cursus Theologie Voor Geïnteresseerden, onder vermelding van "Studium Generale" en de blokken die je wilt volgen. Je aanmelding is pas definitief wanneer het verschuldigde bedrag ontvangen is.

Contact: contactadres voor aanvullende informatie, afzeggingen, etc.: Dineke Verhoek, tel. 06-53958246 of per e-mail naar dineke.verhoek@kpnmail.nl

Studium Generale - Blok 1

Docent: prof. dr. W. Stoker

Data: 10, 17 en 24 september 2026

**Onderwerp: Engelen van de geschiedenis
Beelden van onrustige tijden**

Onze wereld verkeert in een crisis. Oorlogen, Trump die zich kritisch opstelt tegenover Europa en die de NAVO, de garantie van onze veiligheid, ter discussie stelt. Ik zoek naar engelen van de geschiedenis.

In het Bijbelboek Openbaring spreekt Johannes in visioenen apocalyptisch over de toekomst: vernietiging van het kwaad maar ook de toekomst van Gods rijk. Engelen spelen in zijn visioenen van de toekomst een grote rol. Albrecht Dürer verbeeldde de toekomst somber. Een engel zit melancholisch in een hoek op zijn bekende kopergravure Melencolia I uit 1514. De joodse filosoof Walter Benjamin leefde tussen twee 'apocalypsen', de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Aan de muur van zijn huis hing een engel, Angelus Novus (1920) van Paul Klee die tal van engelen schilderde. Klee's Angelus Novus diende Benjamin tot bezinning over de dreigende wereld: is er toekomst, en zo ja welke?

In deze cursus verdiepen we ons in 'engelen van de geschiedenis' en over de toekomst van onze onrustige wereld.

Wessel Stoker doceerde godsdienstfilosofie en esthetica aan de Vrije Universiteit. Hij publiceerde tal van boeken en artikelen op het gebied van de godsdienstfilosofie en esthetica, o.a. God opnieuw verbeeld: een theologische kunstbeschuwing (3e druk 2024). Samen met Caroline Vander Stichele is hij de redacteur van het boek Kunst & Religie en de Ecocrisis dat dit jaar verschijnt.

Website: wesselstoker.eu

Studium Generale - Blok 2

Docent: drs. A. van der Wal

Data: 12, 19 en 26 november 2026

Onderwerp: Paulus

Paulus: geloofsgetuige denkend vanuit Jezus' opstanding

De cursus begint met een algemene inleiding in Paulus' leven en denken. We ontdekken hem als man van twee werelden: voluit denkend in Joodse termen, maar tegelijk zeer vertrouwd met het Griekse denken.

Tevens ontdekken we dat Paulus zijn brieven schreef naar aanleiding van concrete vragen en gebeurtenissen in de aangeschreven gemeenten.

Paulus' brieven hebben een pastorale inslag die gemeenten helpen bij het leren beseffen van de betekenis van het christelijk geloven in hun situatie en bij het in daden omzetten van hun overtuiging.

Lucas vertelt in het boek Handelingen veel over Paulus en zijn reizen. Welk beeld van Paulus roept Lucas op?

We besteden nadere aandacht aan Paulus' eerste brief aan de gemeente van Korinte en aan Paulus' brief aan de gemeente van Filippi.

Adri van der Wal (*1953) studeerde theologie aan de Vrije Universiteit, diende kerkgemeenten in Vinkeveen, Vianen en Hoofddorp. Hij is thans als waarnemend predikant verbonden aan de Protestantse Gemeente te Rijsenhout. Sinds 1993 is hij als docent verbonden aan meerdere locaties van de TVG. Hij publiceerde een reeks artikelen over oudtestamentische en kerkhistorische onderwerpen. Tevens schrijft hij exegetische notities bij de zondagslezingen voor de Liturgische Handreiking, uitgegeven door de Abdij van Berne in Heeswijk.

Studium Generale - Blok 3

Docent: dr. H. Goris

Data: 14, 21 en 28 januari 2027

Onderwerp: Thomas van Aquino

De naam van Thomas van Aquino (ca. 1224-1274) wordt meestal genoemd in het gangbare rijtje van invloedrijke Westerse filosofen en theologen: Plato, Aristoteles, Augustinus, Thomas van Aquino, Luther, Calvijn, Descartes, Kant etc. Met name in de rooms-katholieke theologie en in het leergezag van de Rooms-Katholieke Kerk is zijn invloed nauwelijks te onderschatten. En de kritiek op zijn denken is ook niet mals. Maar wat dacht Thomas eigenlijk? In drie lessen wil ik samen met u verkennen hoe Thomas omgaat met enkele 'lastige' theologische onderwerpen.

Les 1. Geloof en wetenschap. In de tijd van Thomas werd de door Plato beïnvloede theologie van Augustinus uitgedaagd door de herontdekking van Aristoteles' werken. Anders dan de veel religieuzere Plato, vertegenwoordigt Aristoteles een rationeel-empirische wereldbeschouwing. Hoe gaat Thomas om met de spanning tussen geloof en wetenschap? Als casus nemen we de vraag of de wereld er altijd geweest is.

Les 2. Gods voorkennis en wil. Als God heel de toekomst al kent en alles veroorzaakt wat er gebeurt, hoe kan er dan nog sprake zijn van toeval en van menselijke vrije wil?

Les 3. Erfzonde en verlossing. De leer van de erfzonde is ook een ongemakkelijk onderwerp. Hoe interpreteert Thomas deze leer en wat kan dat ons vandaag nog zeggen?

Harm Goris (1960) is universitair docent systematische theologie aan de School of Catholic Theology van Tilburg University. Zijn onderzoek specialisme is het denken van Thomas van Aquino. Hij is in 1996 gepromoveerd op een proefschrift over Gods voorkennis en alveroorzaking bij Thomas van Aquino. De doorwerking van Thomas met name in de 16de en 17de eeuw, de tijd van de Reformatie en het vroege moderne denken, heeft ook zijn interesse.

Studium Generale - Blok 4

Docent: Prof. dr. M. van Veen

Data: 11, 18 en 25 maart 2027

Onderwerp: Calvin, Luther, Menno

De reformatie in de zestiende eeuw markeerde het einde van de West-Europese religieuze eenheid. Lutheranen, calvinisten en dopers trokken vanaf die tijd hun sporen door het religieuze landschap. Wat wilden zij? Wat dreef hen? En wat zagen hun aanhangers in hun gedachtegoed? Met name Calvin en Menno kregen invloed in de Lage Landen; de invloed van Luther bleef marginaal. In de Nederlandse Republiek ontwikkelde zich een ingewikkeld evenwicht tussen de verschillende religieuze groepen. De calvinisten werden daarbij uiteindelijk de dominante factor. De prijs die zij daarvoor betaalden was hoog: overheden hadden een grote vinger in de pap en beïnvloedden het calvinistisch reilen en zeilen diep. Dopers kwamen (evenals lutheranen en katholieken) in hun schuilkerken samen en moesten zelf hun gemeenschappen overeind zien te houden. Daar stond tegenover dat ze minder last hadden van overheidsbemoediging. Hoe verhieldden deze groepen zich tot elkaar? Hoe beïnvloedden ze de Nederlandse religieuze cultuur? En wat is er nog merkbaar van hun invloed?

In een serie van drie ochtenden staan we stil bij drie grote reformatoren: Luther, Calvin en Menno en kijken we naar de invloed die hun aanhangers hebben uitgeoefend in het Nederlandse religieuze landschap.

Mirjam van Veen is hoogleraar kerkgeschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en hoogleraar bij het doopsgezind seminarium in Amsterdam. Zij publiceert nationaal en internationaal over de polemiek tussen de verschillende religieuze groeperingen in de vroegmoderne Lage Landen, religieuze tolerantie en religieuze vluchtelingen. Samen met August den Hollander coördineert zij het ACHHP: een centrum dat in samenwerking met bibliotheken, archieven en musea, onderzoek op het gebied van religieus erfgoed in Amsterdam stimuleert.

INSCHRIJFFORMULIER STUDIUM GENERALE 2026 – 2027

Voor degenen die zich na of naast de TVG-lessen willen verdiepen in onderwerpen die niet direct aan de orde komen in de reguliere TVG-lessen, wordt het Studium Generale georganiseerd. In vier blokken van drie donderdagmorgens (10.00 tot ca 12.30 uur), waarvan twee in het najaar van 2026 en twee in het voorjaar van 2027, worden cursussen gegeven door docenten die specifiek deskundig zijn in het onderwerp. Een blok gaat door als er minimaal 10 inschrijvingen zijn.

Kosten: € 85,- per blok; bij inschrijving voor alle blokken: € 290,-; partners betalen de helft. **Locatie:** Paaskerk in Amstelveen, Augustinuspark 1, 1185 CN.

Aanmelding: je kunt je opgeven via de website vg-amsterdam.nl bij Aanmelding voor Studium Generale OF door het invullen van onderstaand formulier en dit te mailen naar dineke.verhoek@kpnmail.nl.

Ondergetekende,
voorna(a)m(en) :

achternaam :

adres + postcode/plaats :

geboortedatum :

telefoon :

e-mail (indien mogelijk) :

geeft zich op voor de volgende blokken van het cursusjaar 2026/2027 (aankruisen svp).

X		Kosten (€)
	Blok 1: Engelen van de geschiedenis (september '26)	€ 85,-
	Blok 2: Paulus (november '26)	€ 85,-
	Blok 3: Thomas van Aquino (januari '27)	€ 85,-
	Blok 4: Calvijn, Luther, Menno (maart '27)	€ 85,-
	Alle blokken samen:	€ 290,-

Het verschuldigde bedrag heb ik overgemaakt op rekening NL81 INGB 0004871357 t.n.v. Cursus Theologie Voor Geïnteresseerden o.v.v. Studium Generale en de bloknummers.. Op het moment dat het geld ontvangen is, is de aanmelding definitief.

Datum

Plaats

Handtekening
